

PERE TORDERA

01. MÀRIUS SERRA. PERE VIRGILI.
02. ANNA MANSO. P. VIRGILI
03. ALBERT PLA NUALART.
P. VIRGILI. 04. CAROL LÓPEZ. FRANCESC
MELCION 05. ENRIC GOMÀ. PERE TORDERA

tra (2014)-. A més, com que soc parlant d'una variant, el lleidatà, que en certa manera ja transgredeix "la norma" (vull dir: a l'escola ens van ensenyar a escriure en català *traduint-nos* la parla a l'estàndard central, per tant, creixíem pensant que el parlàvem malament), buscar com reflectir l'oralitat ho considero més una necessitat que una transgressió".

La mesura justa

"Sobre els barbarismes, castellanismes, calcs i catanyolismes als diàlegs, crec que hi ha una diferència entre recórrer-hi perquè no tens més recursos, i fer-ho amb la consciència plena d'un perquè -continua Rojals-. Aquí sí que, en favor de la llengua, crec que cal forçar una mica l'ofici per trobar la mesura justa i no caure en el caprici: si pots reflectir un català degradat amb un barbarisme, per exemple, que no sigui amb dos".

Màrius Serra, escriptor i membre de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, recorda que "la literatura té moltes maneres de generar textos: es pot acollir a molts codis lingüístics, pot decidir trencar-los, hibridar registres o barrejar llengües". Reconeix "l'eficàcia" de la proposta de Guillem Sala, però el

preocupa que la barreja entre català i castellà es doni no només en els diàlegs, sinó també en el discurs del narrador. "Que una novel·la tan ben feta triï aquesta via em sembla un (altre) mal presagi per al futur de la llengua catalana -admet-. No m'interessa gens la noció de puresa, menys encara en literatura, però aquí no parlem d'un nou registre verbal ni de cap idiolecte, sinó de la progressiva substitució d'una llengua per una altra. En realitat, com a autor em sembla una aposta per una zona de confort estilístic: parar

l'orella i au, reproduir la banda sonora. L'escriptura dona moltes altres possibilitats que trobo més interessants". Albert Pla Nualart considera que "els creadors d'art han de tenir llibertat per fer el que creguin" i que, en aquest sentit, si opten "per tenir un cert grau de versemblança per explicar determinades realitats socials", el trencament amb el català genuí és "inevitable". "Ens trobem en un procés de desnormalització, i el català que sentim i llegim està més castellanitzat -diu-. En qualsevol cas, no en podem responsabilitzar els creadors, d'aquest reflex. Si es vol canviar la situació s'hauria d'abordar des de la política".

Guillem Sala

ESCRIPTOR I PROFESSOR DE SOCIOLOGIA

"Una novel·la així pot incorporar nous lectors al català"

◆◆◆◆◆ J.N.

A *El càstig* (L'Altra), tercera novel·la de Guillem Sala -es va donar a conèixer amb *Imagina un carrer*, premi Documenta 2007-, als personatges els piquen "els sobacos", la protagonista, la Sandra, es "fica" a la classe de primer d'ESO on és professora i un dels seus alumnes li diu "vaya jeto, se-nyu". Aquest és el català que l'autor fa servir per mostrar la realitat sociolingüística actual del Besòs. La llengua vehicula una història tensa que se centra en dos personatges torturats: l'Izan, de 12 anys, i la Sandra, que ronda la trentena.

EL CÀSTIG
GUILLEM SALA
L'ALTRA
184 PÀG. / 00 €

Els escenaris del llibre són Sant Andreu, el Bon Pastor i Santa Coloma. Per què?

M'interessa descentrar la mirada. Si parlem de perifèria és perquè creiem que hi ha un centre. A Barcelona es parlen 300 llengües diferents. Només a Torre Baró, Vallbona i Ciutat Meridiana hi ha un centenar de nacionalitats. Si el centre són els bancs, la perifèria és el meu refugi. Aquests barris del llibre són el centre del món que necessitem construir.

El català que has escollit per explicar la història no defuig ni castellanismes, ni calcs, ni diàlegs sencers en castellà. Per què?

No soc conscient d'estar inscrit en cap tradició, i quan escric intento ser lliure a l'hora de triar què explico i com ho faig. A *El càstig*, la llibertat en l'ús de la llengua és una de les més evidents, i poso d'exemples estils musicals com el rap i el dub. En aquests contextos creatius s'entén que s'adaptin grafies per captar trossos de la realitat que la cultura oficial no reflecteix. Aquesta novel·la vol ser això.

Com vas començar aquest llibre?

La sensació que em va portar a escriure va ser una queixa interior contra l'obligació de ser feliç. Hi ha molts relats adozenats que sota la ficció amaguen idees d'autoajuda. Va ser així que vaig centrar-me en un personatge que pateix i que no es pot redimir a través del patiment.

La Sandra, que és professora a l'Institut Joan Vinyoli, fa patir.

El càstig del títol simbolitza un paradigma educatiu, que es dona tant a l'escola i l'institut com en la família: posa la nostra mancança al centre, jutjant sempre el mal comportament i l'error. L'ànima no en surt indemne, d'aquest procés educatiu.

No jutges els personatges, al llibre. Ella s'autolesiona, pateix trastorns alimentaris i és incapaç de ser feliç amb cap home. Ell agredeix sexualment una companya d'institut.

No hauria de ser tan fàcil jutjar-los. L'Izan és un agressor com a adolescent mascle i és un agredit com a adolescent pobre. La Sandra intenta redreçar-se a cada nova relació, però no va com ella voldria.

¿Infiltrant el castellà de forma tan explícita no es pot perjudicar el català?

Si se'ns mor la llengua perdem la posteritat. Alhora, una societat diversa com la catalana necessita una cultura inclusiva: no ens hem de quedar només amb la por i la malenconia. Si no treballem per ampliar els nostres horitzons ens atrinxerem fins a la mort. I acabarem morint. El novel·lista, i el creador en general, té dret a fugir de la norma, però normalitzant les castellanades també perjudiquem la llengua. El format llibre té encara una autoritat que fa que aquest element preocupi... però estic convençut que una novel·la així pot incorporar nous lectors al català.

CÈLIA ATSET